

Stockholm 17 maj 2022

En skärpt syn på brott mot journalister och utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner (SOU 2022:2)

Er beteckning Ju2022/00396

Justitiedepartementet har gett Akademikerförbundet SSR möjlighet att yttra sig över rubricerat betänkande.

Utredningens förslag i korthet:

Utredningen föreslår att det i 17 kap. brottsbalken (BrB) införs nya straffbestämmelser med syfte att ge motsvarande skydd som 17 kap. 1 och 2 §§ BrB, med den skillnaden att dessa ska omfatta *utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner*. Med utövare av viss samhällsnyttig funktion avses i bestämmelserna *hälso- och sjukvårdspersonal, personal inom socialtjänsten, räddningstjänstpersonal och utbildningspersonal inom skolväsendet*. Dessa grupper omfattas idag inte av skyddet i de fall de inte utövar myndighet.

Utredningen bedömer vidare att straffskalan i 17 kap. 1 § BrB inte bör ändras och att brotten våld eller hot mot tjänsteman inte bör delas upp. Utredningen föreslår inte heller någon ändring av det straffrättsliga tjänstefelsansvaret.

Utredningen har även sett över straffskalan för brott mot tystnadsplikt och föreslår att straffskalan för brottet skärps till böter eller fängelse i två år. Vidare föreslår utredningen att det i straffbestämmelsen införs ett särskilt brott med rubriceringen *grovt brott mot tystnadsplikt* där straffskalan blir fängelse i sex månader till fyra år. Preskriptionstiden för brottet utsträcks därmed till fem år.

En ny straffskärpningsgrund föreslås i 29 kap. 2 § BrB enligt vilken det vid bedömningen av straffvärdet för en gärning ska ses som försvårande att den brottsliga gärningen *begåtts mot en person på grund av att han eller hon eller någon närstående yrkesmässigt bedrivit nyhetsförmedling eller annan journalistik*.

Akademikerförbundet SSR:s yttrande:

Akademikerförbundet SSR avgränsar sitt yttrande till nedanstående delar av betänkandet.

5.5 Ett förstärkt straffrättsligt skydd för utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner

Akademikerförbundet SSR tillstyrker och välkomnar förslagen om att det införs nya straffbestämmelser om hot, våld och förgripelse mot utövare av vissa

samhällsnyttiga funktioner. Förbundet delar till fullo utredarens uppfattning vad gäller personal i socialtjänsten.

Akademikerförbundet SSR anser dock att utredningens förslag om funktionen utbildningspersonal i skolväsendet är alldeles för snäv då den inte omfattar en mycket viktig och utsatt yrkesgrupp inom skolväsendet, nämligen skolkuratorerna. Förbundet finner det anmärkningsvärt och en stor brist i utredningsunderlaget att skolkuratorerna överhuvudtaget inte nämns om i betänkandet. Skolkuratorer utför socialt arbete men ingår tillsammans med personalkategorierna skolläkare, skolsköterska och skolpsykolog i elevhälsan.

Akademikerförbundet SSR organiserar en majoritet av landets skolkuratorer. Inom skolan är skolkuratoren den som är skolans psykosociala expert och den som är utbildad för att se eleven i hela sitt sammanhang. Skolkuratorns uppdrag innebär att föra in psykosocialt arbete i skolan och på så sätt bidra till att eleven uppnår kunskapsmålen. Skolkuratoren ska också arbeta med skolans värdegrundsarbete, likabehandlingsplaner, handlingsplaner för ökad närvaro, krishantering, mot droger, mobbning och även handleda lärare i psykosociala frågor. Allt med syfte att undanröja hinder för elevers lärande, för att elever ska må bra och utvecklas positivt enligt skolans mål om "kunskap, fostran, hälsa". Skolkuratoren har enligt Akademikerförbundet SSR:s uppfattning en viktig och betydelsefull roll att fylla. Genom det arbete som skolkuratoren utför, med huvudsakligt mål att stödja och hjälpa elever att utvecklas på ett gynnsamt sätt, fyller yrkesgruppen *en påtaglig samhällsnyttig funktion*. Som skolkurator kommer man i kontakt med i stort sett alla elever och alla olika typer av problem. Det handlar bland annat om elever med psykisk ohälsa, olovlig frånvaro, svåra hemförhållanden och mobbning. I rollen som skolkurator för underåriga kommer man ofta även i kontakt med elevernas vårdnadshavare. Skolkurator är, i likhet med utbildningspersonalen inom skolväsendet, *ett högriskyrke* och har genom sitt yrke *en större utsatthet* för brott mot person än genomsnittet i samhället. Utifrån detta anser Akademikerförbundet SSR att skolkuratorer ska omfattas av ett förstärkt straffrättsligt skydd.

Akademikerförbundet SSR saknar också en mer utförlig analys, diskussion och ställningstagande beträffande andra yrkesgrupper som i sitt arbete inte utövar myndighet men ändå utsätts för hot och våld i sin yrkesutövning. I betänkandet hänvisas till Brås rapport Hot och våld – Om utsatthet i yrkesgrupper som är viktiga i det demokratiska samhället. Av rapporten framgår att anställda inom Kriminalvården är en av de yrkesgrupper som i störst utsträckning uppgett att de är utsatta för hot och våld samt att även anställda inom Arbetsförmedlingen liksom anställda inom Migrationsverket är yrkesgrupper som är extra utsatta. I utredningen saknas en genomgång och analys av när dessa myndighetsanställda utsätts för hot och våld i sin yrkesutövning och det inte sker i samband med myndighetsutövning. Akademikerförbundet SSR finner att det är anmärkningsvärt och en brist att utredningen inte sett över om dessa utövare av samhällsnyttiga funktioner även borde ha omfattats av ett förstärkt straffrättsligt skydd och - om inte - vad en sådan bedömning grundar sig på.

8.10 Det straffrättsliga tjänstefelsansvaret

Akademikerförbundet SSR delar utredningens uppfattning att det straffrättsliga tjänstefelsansvaret inte bör utvidgas.

8.10.2 Straffskalan för brott mot tystnadsplikt skärps och ett grovt brott införs

Akademikerförbundet SSR tillstyrker utredningens förslag om skärpt straffskala för brott mot tystnadsplikt och införande av ett grovt brott mot tystnadsplikt.

Med vänlig hälsning

Heike Erkers
Förbundsordförande

Monica Engström
Socialrättsjurist